

ԿՈՆՍՏԱՆՏԻՆ ԳՐԻԳՈՐԻ ՇԻՐԻՆՅԱՆ
(ծննդյան 90-ամյակին)

Լրացավ վաստակաշատ երկրաբան, ճանաչված հրաբխագետ, ՀՀ ԳԱԱ Երկրաբանական գիտությունների ինստիտուտի հրաբխագիտության լաբորատորիայի բազմամյա ղեկավար, Հայաստանի վաստակավոր երկրաբան, գիտությունների թեկնածու Կոնստանտին Գրիգորի Շիրինյանի ծննդյան 90-ամյակը:

Կ.Շիրինյանը ծնվել է 1923թ. հունվարի 25-ին, Վանաձոր (Կիրովական) քաղաքում, զինծառայողի ընտանիքում, վախճանվել է 2006թ., Երևանում:

1940թ. ավարտել է Երևանի Շահումյանի անվան միջնակարգ դպրոցը և ընդունվել Երևանի պետական համալսարանի երկրաբանական ֆակուլտետ:

1941թ. Կ.Շիրինյանը զորակոչվել է Սովետական բանակ, 1942թ. ավարտել է Լենինգրադի երրորդ հրետանային ուսումնարանը լեյտենանտի կոչումով, 1942-1944 թթ. ծառայել է Մոսկվայի ռազմական օկրուգի 20-րդ պահեստային դահուկային բրիգադում, այնուհետև՝ Բելոռուսական զինվորական օկրուգի ուսումնական հրաձգային դիվիզիայում:

Կ.Շիրինյանը 1946թ. զորացրվել է և շարունակել ուսումը Երևանի պետական համալսարանի երկրաբանական ֆակուլտետում:

1950թ., ավարտելով համալսարանը, ընդունվել է ՀՍՍՀ ԵԳԻ ասպիրանտուրա “Հրաբխագիտություն” մասնագիտությամբ, սովորել ակադեմիկոս Ա.Զավարիցկու ղեկավարությամբ: 1954թ. Մոսկվայում, ԽՍՀՄ ԳԱ Մետաղային հանքավայրերի երկրաբանության, պետրոգրաֆիայի, միներալաբանության և երկրաքիմիայի ինստիտուտում պաշտպանել է թեկնածուական ատենախոսություն “Հայաստանի որոշ հանքավայրերի չորրորդական հասակի տուֆերը և տուֆալավաները և նրանց ֆիզիկամեխանիկական հատկությունների կախվածությունը տեղադրման պայմաններից” թեմայով, արժանանալով երկրաբանա-հանքաբանական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի:

1953թ.-ից Կ.Շիրինյանն անընդմեջ աշխատել է ԵԳԻ-ում որպես գիտաշխատող, 1955-1957թթ.՝ որպես գիտքարտուղար, 1963-1987թթ.՝ հրաբխագիտության բաժնի վարիչ, իսկ այնուհետև, մինչև իր կյանքի վերջը, որպես առաջատար գիտաշխատող:

Կ.Շիրինյանի երկարամյա գիտական հետազոտությունները նվիրված են եղել Հայաստանի նորագույն, պլիոցեն-չորրորդական հասակի հրաբխականությանն առնչվող բազմաթիվ հարցերի ուսումնասիրությանը: Արդյունքում ստորաբաժանվել են հրաբխային կառույցների առանձնահատկությունները և նրանց տեղաբաշխման ու զարգացման օրինաչափությունները, առանձնացվել են հրաբխային ժայթքումների տիպերը: Նրա կողմից մեծ ուշադրություն է դարձվել հրաբխածին տարաֆազիալ՝ տուֆերի, լավաների, խարամների, պեմզաների և այլ տիպի գոյացումների քիմիական, միներալային կազմին և պետրոքիմիական առանձնահատկություններին: Կ.Շիրինյանի կողմից իրականացված հետազոտությունները հնարավոր դարձրին առավել մանրամասնությամբ ստորաբաժանել Հայաստանում լայն տարածում ունեցող տուֆերը և տուֆալավաները, բացահայտել նրանց առաջացման պայմանները, պետրոգրաֆիական կազմի և ֆիզիկամեխանիկական հատկանիշների բնութագրերը, ինչպես նաև ժողովուրդների տարբեր ոլորտներում կիրառման հնարավորությունները: Այդ բազմամյա ուսումնասիրությունների արդյունքները ամփոփվել են “Հայաստանի հրաբխային տուֆերը և տուֆալավաները” մենագրության մեջ (1961):

Կ.Շիրինյանի աշխատանքներում բազմիցս քննարկվել են նաև հրաբխագիտական առանձին տեսական հարցեր՝ նվիրված հրաբխայնության զարգացման առանձնահատկությունների և երկրակեղևում հրաբխային օջախների տեղաբաշխման, նրանցում տարբեր P-T պայմաններում ընթացող պրոցեսներին և ֆիզիկաքիմիական բնութագրերին: Բացի այդ, նրա հոդվածներում անդրադարձներ են կատարվել նաև հրաբխայնության և սելսմիկայի, հրաբխականության ու նավթաբերության փոխկապակցվածության, ինչպես նաև ընդերքի ջերմային էներգիայի օգտագործման հեռանկարային հարցերին:

Հրաբխագիտության լաբորատորիայի ղեկավարման տարիներին Կ.Շիրինյանը առանձնահատուկ ուշադրությամբ և հոգատարությամբ է վերաբերվել երիտասարդ մասնագետների կայացմանը: Նրա ղեկավարությամբ պաշտպանվել են մի շարք թեկնածուական ատենախոսություններ, ուսումնասիրվել են Հայաստանի տարածքի պլիոցեն-չորրորդական հասակի հրաբխային շրջանները: Կ.Շիրինյանի ղեկավարությամբ կազմվել է Հայաստանի տարածքում հայտնի հրաբուխների եռահատոր եզակի կատալոգ (1974), որում ներառվել է հրաբուխների երկրաձևաբանական, ապարների վերաբերյալ պետրոգրաֆիական և քիմիական տեղեկատվություն, ինչն ուղեկցվել է հրաբուխների տեղաբաշխման սխեմատիկ քարտեզով, ինչպես նաև կազմվել է հրաբխային խարամների կատալոգ:

Կ.Շիրինյանը հեղինակ և համահեղինակ է մոտ 160 գիտական աշխատությունների, 10-ից ավելի հաշվետվությունների, ինչպես նաև մի շարք գիտահանրամատչելի հոդվածների, նվիրված մաս-

նավորապես հրաբուխներին, բնական երկրաբանական հուշարձանների պահպանման հարցերին: Նա մեծ հեղինակություն էր վայելում նախկին ԽՍՀՄ և արտասահմանյան հրաբխագետների շրջանում: Կ.Շիրինյանը գիտական զեկուցումներով բազմիցս հանդես է եկել Միջազգային հրաբխագիտական գիտաժողովներում՝ Ռուսաստանում, Կանադայում, Անգլիայում, Իտալիայում, Ֆրանսիայում, Չեխոսլովակիայում:

Կ.Շիրինյանը երկար տարիներ Համամիութենական միներալաբանական ընկերության Հայկական բաժանմունքի նախագահի տեղակալն էր, Մոլորակաբանության Միջազգային ասոցիացիայի անդամ, Կովկասի միջգերատեսչական պետրոգրաֆիական հանձնախմբի նախագահի տեղակալ, “Հրաբխականություն և սելսմաբանություն” գիտական ամսագրի խմբագրական խորհրդի անդամ, ՀՀ ԳԱԱ “Գիտություններ Երկրի մասին” տեղեկագրի խմբագրության անդամ, միաժամանակ ակտիվ աշխատանք էր կատարում որպես Հայկական Հանրագիտարանի գիտական խմբագրության երկրաբանության բաժանմունքի անդամ:

Կ.Շիրինյանը, բեղմնավոր գիտական աշխատանքներին զուգընթաց, վարում էր նաև ակտիվ քաղաքական-հասարակական գործունեություն: Նույնիսկ իր կյանքի վերջին տարիներին նա մեծ ոգևորությամբ մասնակցում էր արշավախմբային աշխատանքներին, երիտասարդ աշխատակիցների հետ բարձրանում հրաբուխների գագաթը, սիրով կիսում իր հարուստ փորձն ու գիտելիքները:

Կ.Շիրինյանի հայրենանվեր և բազմամյա արգասավոր գիտական և հասարակական գործունեությունը գնահատվել է Ռազմական և Պետական պարգևներով, Վաստակագրերով, իսկ 1985թ. նրան շնորհվել է “ՀՍՍՀ վաստակավոր երկրաբան” պատվավոր կոչումը:

Կ.Շիրինյանը գիտությանը նվիրված, արտակարգ համեստ, բարեկիրթ և ազնիվ անձնավորություն էր և հիբրավի վայելում էր Ինստիտուտի ողջ կոլեկտիվի հարգանքը: Նրա՝ արժանի քաղաքացու, ընտանիքի օրինակելի հոր և ամուսնու, լավ գիտնականի և ընկերոջ հիշատակը միշտ կմնա գործընկերների և բոլոր նրան ճանաչողների հիշողության մեջ:

ՀՀ ԳԱԱ Երկրաբանական գիտությունների ինստիտուտ,
ՀՀ ԳԱԱ “Գիտություններ Երկրի մասին” տեղեկագրի խմբագրություն